

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЬЯТИ

Haftalik gazeta • 1956-yil 4-yanvardan chiqsa boshlagan

e-mail: uzas@mcs.uz

2013-yil 14-iyun • №24 (4215)

ИЖОД ВА САДОҚАТ ҚАДРИ

“Менинг фикримча, ёзувчилик – бу оддий касб эмас, худо берган истеъоддир. Бу – қисмат, пешонага ёзилган тақдир. Бу касбга ҳеч қаерда ўқитиб, ўргатиб бўлмайди. Ёзувчилик нинг мактаби ҳам, дорилфунуни ҳам битта. У ҳам бўлса, бир умр ҳётининг ичидаги бўлиш, ўз ҳалқи билан ҳамдарду ҳамнафас бўлиб яшаш, ҳақиқат ва адолатга садоқат билан хизмат килишдир”, дега таъкидлаган Президентимиз Ислом Каримов “Адабиётга ўтибор – маънавиятга, келаражакка ўтибор” рисолосида. Бу ҳақиқий ижодкорга берилган муносаб таъриф ва юксак ўтирофдир.

Зеро, чинакам истеъодд эгаси бир умр ўз ҳалқининг дарди билан яшайди, инсониятни ёзгулика чорлади, ҳақиқат ва адолат тарафдори бўлади. Шу йўйда событидам бўлган ижодкор қадру ўтибор топади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 27 майдағи “Ўзбекистон Қаҳрамони, Ўзбекистон ҳалқ ёзувчиси Сайд Аҳмад ва таникли шоира Саида Зуннунова хотирасига Тошкент шаҳрида ҳайкал ўрнатиш тўғрисида” тақори асосида Алишер Навоийномидаги Ўзбекистон Миллий богоғида барпо ўтилган ёдгорлик матонатли, фидойи ижодкорларимизга кўрсатлаётган фамхўрлик ва юксак ёхтироминг янга бир ифодаси бўлди.

10 июн – улуғ адиб Сайд Аҳмад таваллуд топган кунда мазкур ёдгорлик очилишига бағишиланган тантанали маросим бўлиб ўтди. Тадбирда сўзга чиқсан ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат маслаҳатчиси Хайдиддин Султонов, Ўзбекистон ёзувчилар ўюшмаси раиси, Ўзбекистон ҳалқ ёзувчиси Муҳаммад Али, Ўзбекистон Қаҳрамони, Ҳалқ шоари Абдулла Орипов, Ўзбекистон ҳалқ шоари Ойдин Ҳожиева ва бошқалар мустақиллик йилларида мамлакатимизда маънавиятга, адабиётга,

ижод аҳлига муносаб ўтибор қаратилаётгани, бутун ҳётини ижодга бағишиланган атоқли адабиётимизнинг миллий адабиётимиз ривояти ўйлидаги меҳнатлари ўзозлананаёт- ганганини таъкидладилар.

Сайд Аҳмад ва Саида Зуннунованин фарзанди Ноидир Ҳусанхўжаева юксак ёхтиром учун Юртбошимиз Ислом Каримовга самимий миннатдорчилик билдири.

Тадбирда ёзувчи Сайд Аҳмад ва шоира Саида Зуннунованинг магнит тасмасига ёзиб олинган сўзларини ўйилганлар зўр ҳаяжон билан тингладилар.

Ўзбекистон Қаҳрамони, Ҳалқ ёзувчи Сайд Аҳмад ва оташнаф шоира Саида Зуннунова заҳматкаш ижодкорлардан эди. Уларнинг ҳар бир асарини адабиётесевар ҳалқимиз муштоқлик билан кутган, катта кувонч билан қабул килган ва ҳозир ҳам кўлдан кўймай мутолпа қиласди. Сайд Аҳмаднинг қатор роман ва ҳикоялари ўзбек китобхонларининг ени севимли асарларига айланган. Адиб Ватан истиқлолидан илхомланинг ўзбекинлик билан ижод қилиди. Мустабид тузум даврида когоғза туширолмай юрган тўйгуларини завъшавқ билан ёзиди. “Ўйкотнларим ва топгандарим”, “Киприда қолган

тонг”, “Қоракўз мажнун” тўпламлари-даги қисса ва ҳикоялари ана шу илхомбахш истиклол шарофати билан юзага чиқди. Ёзувчи ана шу изланишлари туфайли давлатимиз томонидан “Буюк хизматлари учун” ва “Дўстлик” орденлари ҳамда “Ўзбекистон Қаҳрамони” унвони билан тақдирланди.

Адибга қанот, ҳамдам, ҳамнафас бўлган, бебаҳо асарларига илҳом берган, ўзи ҳам сўнги нафасигача ижод қилган дилбар шоира Саида Зуннунованинг “Гуллар водийси”, “Кизларжон”, “Гулбаҳор” каби қатор китобларида гўзл шеър ва ҳикоялари унинг канчалар истеъоддоди, элсевар ва садоқатли қаламкаш бўлганигини ёрқин ифода етади.

Шунинг учун ҳам шоира-нинг шеърлари жонбахш қўшиқларга айланаб, доим хонадонларимизда янграб турди.

Бу иккى ардоқли адабимизнинг ҳётёти ва ҳалқимизга тұхфа этган асарлари сингари, эндиликда сўлим бодга бунёд этилган ёдгорлик ҳам юртдошларимизга, айниқса, ёш авлодга ибрат намунаси булиши шубҳасиз. Зотан, умрни ёзгулика бағишишаш, элу юртга вафо ва фидойилик билан қилинган хизмат, келаражакка ишонч билан интилиси бези кетмайди. Бундай фидойилик ўзлигини англанг элда, озод ва обод Ватанда, албатта, кадрини топади. Ижодкорларини ўзозланган юртда табаррук қалам хеч қачон ерга тушмайди.

Тантанали маросим сўнгиди ҳайкал пойига гулчамбарлар кўйилди.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Баш вазири ўринбосари Адҳам Икромов, Тошкент шаҳар ҳокими Рахмонбек Усмонов иштирок этди.

Уйғун РЎЗИЕВ

Аъло АБДУЛЛАЕВ (ЎзА) олган сурат.

Хайриддин СУЛТОНОВ

ИБРАТЛИ УМР ДОСТОНИ

Бутун азим пойтахтимиз Тошкент шаҳрининг қоқ марказида, улуғ мутафаккир бобомиз Алишер Навоийномидаги аталган Миллий бодга ҳалқимизнинг ардоқли фарзандлари, Ўзбекистон Қаҳрамони, Ўзбекистон ҳалқ ёзувчиси Сайд Аҳмад ва ҳассос шоирамиз Саида Зуннунована хотирасига бағишиланган муаззам ҳайкал тантанали суратда очилмоқда.

Ана шу муҳташам бадий обида пойда туриб, мустақиллик йилларида мамлакатимиз Президенти Ислом Абдуганиевич Каримов томонидан ўртимизда илм-фан, таълим-тарбия, маданият, адабиёт ва санъат соҳаларига қандай улкан ўтибор ва ғамхўрлик кўрсатилаётганини яна бир бор эслашмиз, ўтироф этишимиз табиийидир.

Юртбошимиз ташаббуси билан Ватанимиз тарихида ўчмас из қолдириган ҳалқимиз фидойи фарзандларининг эл-юрт олдидағи буюк ҳизматлари муносаб баҳоланиб, уларнинг хотирасини адабийлаштириш, авлодларга колдириган меросини асрар-авайлаш ва ўрганиш борасида катта ишлар қилинаётганига барчамиз гувоҳ бўлиб келмоқдамиз.

Бугунги кунда ўзбек адабиёти ва маданияти ривожига улкан ҳисса кўшган, бетакрор ижодий мероси, кўнглини ўтибор билан муносабатда бўлганини адабиёт ахли, албатта, яхши билади.

Истиқлол йилларида оқсоқол адабимиз давлатимизнинг олий мукофоти – “Ўзбекистон Қаҳрамони” унвони, “Буюк хизматлари учун” ордени билан тақдирлангани, у кишининг 80 йиллик таваллуд тўйи муносабати билан Президентимиз самимий табриз йўллаб, устоз санъаткорнинг ижодига юксак баҳо бергани ҳам бу фикри яққол тасдиқлайди.

“Сиз босбис ўтган умр ва ижод йўли ҳалқимиз ҳётини, унинг яқин тарихини бутун мураккабликлари билан ўзида мужассам этган. Шу босис, нафқат бизнинг замондошларимиз, балки келгуси авлодлар ҳам ҳалқимизнинг ўзига хос олижаноб фазилатлари, унинг бошига тушган оғир синовлар, яхши йиллаб, аждодларимиз кўрсатган матонат ҳакида Сизнинг асарларингиз орқали тасаввурга эга бўлади”, дейилган эди мазкур табризида. Ушбу сўзлар, ўйлайманки, Сайд Аҳмад ҳётёти ва ижодининг моҳияти ҳамда аҳамиятини тўлаконли очиб беришига хизмат қиласди.

Давоми иккинчи саҳифада.

Ёзувчilar уюшмасида

Ўзбекистон ёзувчилар уюшмасида турли ижодий ташкилотлар билан ҳамкорлик юзасидан кенг кўламли тадбирлар амалга оширилмоқда. Шу максадда давра сұхбатлари ўтказилиб, ҳамжигъатлика режалар белгиланган.

Ўзбекистон Бастакорлар уюшмаси билан биргаликда ташкил этилган давра сұхбатида асосий ўтибор болаларга атalgan кўшикларнинг савияси масалаларира бағишиланди.

– Мустақиллик йилларида мамлакатимизда ҳамма соҳаларда катта ўзгаришлар рўй бермоқда, – деди Ёзувчilar уюшмаси раиси, Ҳалқ ёзувчиси Муҳаммад Али. – Ёшлар маънавиятни шакллантиришда эса санъатнинг, хусусан, қўшиқчиликнинг муносаб ўрни бор. Ҳар бир кўшикларнинг яратилишида бастакор ҳам, шоир ҳам етарлича масъулиятни хис килиши керак. Шундай экан, шоирлар ҳамда бастакорлар доимий ҳамкорликда иш олиб борсалар, юқори савиали, асл кимматини хеч қачон йўқотмайдиган, энг муҳими, ёш авлод маънавиятига ижобий таъсир кўнглини ўтиборни ташкил этилган кўшиклар вужудга келади.

– Бундан кариб чорак аср мукаддама яратилган айрим қўшиклар борки, ҳали ҳам кўччилик томонидан севиб тингланади. Бу иsteъоддоди шоир ва бастакорларимизнинг ҳамкорлиги маҳсулидир. Ҳозирги кунда болалар учун яхши қўшикларнинг камлигига биринчи галда шоир ва бастакор ўртасида ҳамжиҳатликнинг етарли даражада эмаслиги сабаб деб ўйлайман.

БОЛАЛАР УЧУН ЯХШИ ҚЎШИКЛАР КЕРАК

дастлари фаолият кўрсатяпти. Бирок мамлакатимиз аҳолисининг ярмидан кўплидан иборат эканлиги ни ўтиборга олсан, буни етарли деб бўлмайди. Колаверса, ушбу дастларнинг репертуарларини янада бойитиш керак. Энди иsteъоддоди қаламкашлар, бастакорлар биргаликда ижод қилиб, болалардек беғубор, кунвон, мазмундор қўшиклар яратиш устидаги самимий изланишлари зарур. Бундай қўшикларни тўплап, видео ва аудио албомларини кўпайтириб, таълим мусассаларига ҳамда кенг оммага етказиш мақсадга мувофиқ.

Давра сұхбатида иштирок этган ўзбекистон ҳалқ шоари Анвар Обиджон, шоир Мираиз Аззам, бастакорлар Шермат Ёрматов, Ойдин Абдуллаева ва бошжалар ўзларининг таклиф ва мулоҳазаларини билдирилар.

У.АБДУРАЖАБОВ

МУЗЕЙ ГУДАСТАСИ

Кўргазма запарияда

акс этган “Пиллачилар”, “Сумалак”, Василий Засиженконынг “Ўтовлар”, Бенжамин Патерсеннинг “Балиқ ови”, номаълум рассом томонидан яратилган аёллар портретлари ва Ўрол Тансибоевнинг ўлкамис табиатини тарарнум этучи пейзаж асарлари томошабинларга манзур бўлмоқда. Мазкур ўргазманинг ўтиборли томони шундаки, санъатесевар мұхлислар евropa, рус ва ўзбек рангтасвир мактаби таникли намояндадар асарлари билан ҳам танишиш имкониятига эга бўлдилар.

Жумладан, Қаҳрамон Мамазиёвнинг маҳаллий аҳолининг турмуш тарзи ва миллий қадриятларимиз

2013 йилнинг иккинчи ярми учун обуна давом этмоқда. Обуна туманларнинг матбуот тарқатиши бўлимлари, «Ўзбекистон почтаси» очиқ акциядорлик жамиятининг почта бўлимлари, шунингдек, жамоатчи матбуот тарқатувчилар томонидан расмийлаштирилади.

Тошкент шаҳридан матбуот тарқатиши оғизи турли газетамизга обуна бўлиши мумкин. Ҳурматли мұштарий, агар сиз «ЎзАС»га вақтида обуна бўлсангиз, ижодий муроҷотимиз йил бўйи давом этаверади. Нашр кўрсаткичимиз – 222.

Ўзбекистон Республикаси матбуот нашрлафига обуна бўлини! Дунё лигиликлафидан хабар қилини.

«Матбуот тарқатувчи» АК
тел: 233-67-98; 233-75-49. e-mail: info@akmt.uz

Мұхаммад АЛИ

ЭЛ СЕВГАН ИЖОДКОРЛАР

Ўзбекистон Қаҳрамони, Ҳалқ ёзувчи Саид Аҳмад деганда, кўз олдимизда бутун умрини Сўз хизматига бағишилаган фидойи инсон намоён бўлади. Сўз хизмати — адабиёт хизмати, миллат хизмати, ҳалқ хизмати. Ҳаётнинг оғир-енгилликларини кўрган адаб ижоди гуркираб келётган бир пайтада, йигирма етти ёшида ноҳақдан "ҳалқ душмани"га чиқарилиб, ҳибсга олинади.

Саид Аҳмад жуда жасоратли адаб эди, у турмуш, мусофирик машақатларни мардона енгиг үтди. Катагонга учраган адаблар ичидан ана шундай ноҳақларни кулги, юмор билан зарба беради олган сўз санъаткорига айланди. Ростгўй адаб ҳаётнинг аччик ҳақиқатидан кўз юммасдан ижод килди. Саид Аҳмад қаламига мансуб кўнгилни аллаловчи лирик туйғуларга йўргилган ҳижоялар, ичакуди новеллалар, миниаторлар, "УФК" трилогияси, "Жимхитлик" романни, "Келинлар кўзгалони", "Кўёв" комедиялари, устозлар ва замондош қаламаша дўстлар ҳақидаги ҳаётий хотира-эсслар бунинг ёрқин исботиди.

Устоз адабининг шогирдлари кўп эди. Унинг Дўрмондаги уйи ҳамиша гавжум бўлар, бу ибратли хонадонда адабиёт равнини, ижоднинг турфа сирлари бора-сида қизғин сұхбатлар кечар, янги-янги асрлар режалари пишитиларди.

Хөвлига кирганингизда чапда одам бўйи келадиган бир ок гул ўсарди. У бутун ҳөвлига файз башгилду турар, ҳамма ҳавас билан қараради. Бу ок гул устоз Саид Аҳмад учун ардокли рафиси, атокли адиба ва шоира Саида Зуннунова тимсоли бўлиб ҳизмат қилирди. Гулни шоира-нинг ёзи ўтказган, ўстириб парваришила-ган. Адаб ок гул ёнига келиб ҳаёлдан у билан кўп марта сұхбат қуарар, олис ҳижрон дардларига даво излар эди. Бу ибратли хонадонда адаб билан шоира яна

Абдулла ОРИПОВ

АДИБ ШУКРОНАСИ

Бугун биз фоятда мароқли бир маросимда тўпланиб турибиз. Атокли адаб Саид Аҳмад ва танили шоира Саида Зуннунова ёдгорлиги очилмоқда.

Улар иккласи ҳаёта бир оила, ижодда эса ҳамқадам, ҳамкасб эдиар. Улар ўтган асрнинг барча жағоларини татиб кўрдилар. Нихоят истиқлолимиз туфайлини иззат-хурматга сазовор бўлдилар. Биз буни, умуман, қалам ахлига, ижодкорларга тагиб бир бора кўрсатилган ҳурмат ва эътибор белгиси, деб қабул қиласими.

Мұхтарам Юртошизмизнинг ташаббуси билан яратилган Миллий бօғимизда Алишер Навоий ҳайқали барпо этилиб, атрофида кўпгина адибларимизга ҳам ёдгорликлар ўрнатилди. Мана, ўша даврага яна бир жуфт ёзувчимизнинг ҳайкаллари қўшилди.

Атокли адаб Саид Аҳмад кўпроқ ҳажвавис сифатида танилган бўлса-да, лекин қалби лирикага нюхоятда мойил ёзувчи эди. Шеъриятни ҳам теран тушунар, таъсири мисраларини ўзитганда кўзларидан ёш чиқиб кетарди. У эркин фикрлашга, эркин ижод килишга кўнгилкан, табиатин озод инсон эди. Адабиётдаги турли қолиллар, «изм»ларга тоқат қиболлас, балик уларни тушуниши ҳам, улар ҳақида гапиришини ҳам соҳалади.

Саид Аҳмад Абдулла Қаҳҳордан колган богда ёлғиз яшарди. Бизлар кўнши эдик. Эсимда адига қаҳрамонлик уйони берилилган куннинг эртабасига табрилагани чиқдим. Тонг палласи, Чотқол топлари ора-сидан кўёуб нурлари эндинга кўринай деб турган пайт эди. Саид Аҳмад суняничики ўринидикга гавдасини чалкчана ташлаш, кўзларини юмганча сукутга кетганди. Мен унинг бу ҳолатига узок вақт қараб турдим. Унинг бу ҳолати жанглардан ҳориб қайтган, лекин музгафар одамнинг оромига ўхшарди. Дарҳақат, бу инсоннинг бошига кайрафтор ҳаёт ҳамма кўргилларни согланиб. Дейдиларки, уруш ёки турма кўрган одамларнинг феъл-атворида оғир асорат-

— Куни кечака неварамнинг уч ёшга тўлганини нишонлаб қувончимизга сифмаганди. Кутимаган воқеа содир бўлдию унинг жигар ва талоги эзилиб қолди. Зудлик билан Тошкентта олиб келдик. Шифокорлар ҳаётини сақлаб қолиш учун қоннинг ноёб турдан кераклигини айтишиб, Кумуш Зулғиркорова.

— Хозиргина 60 ёшли онамдан навоийлик нахонада. Ҳалқаро ғарбий топшира-ётгандарини кўриб, шундай инсонлар борлиги учун Яратганга шурана келтиридим.

Беминнат яхшилик... Эшитган одам бир лаҳза бўлса-да ўйга чўмади. Ва "мен ҳам бирорга яхшилик килдимми?" дега ўзига савол беради ҳам балки. Истаймизи, ўқуми байзда биз инсонларни маңафатлар, мақсадлар бирлашириб турди. Ана шундай бир пайтада танимаган, билмаган киши учун яхшилик

бўри гулни — ардокли фарзандлари оқида қиз Нодирахонни ҳам асрар-авайлаб ўтириб вояга етказдилар.

Одамлар, қадрлар бир-биринингизни, Гул ҳам, мұхаббат ҳам тирикка керак —

деб ёзганди шоира ўз шеърларидан бўрида. Жўшқин шеър ва достонларидан, қисса ва хикояларидан ўзбек хотин-қизларининг шарафли ҳаётини куйлаган, уларнинг ёрқин сиймоларини яратган Саида Зуннунова устоз Саид Аҳмаднинг хонадонда порлаб турган шамчироғи, том мавнода илҳомчиси эди. Улар бир-бирларига муносибу мувоғиҳи мөхрум садоқат билан умр самаралар — ёрқин истеъдод ва жўшқин илҳом билан яратилган ҳаётбахши, асарлар ўзбек адабиёти бўстонини беza-тирибди.

Мустақилларимиз туфайли Президентимиз раҳнамолигида ҳалқимиз ўзининг фидойи фарзандларини ҳамиши эслаб-ардоклаб келмокда, ҳурматини жойига кўймокда. Мана бугун ўзбекистон Қаҳрамони, Ҳалқ ёзувчиси Саид Аҳмаднинг таваллуд топган куни. Ушбу ёдгорлик иккиси забардаст адабиёзини хотирлаш, руҳларини шод этиб қадрлаш учун бўни ўтирилган. Бу Президентимиз ва ҳукуматимизнинг маънавий-мадданий тадбирлар ва ҷаҳоннамони шароитларни таътибларни яратади. Бу тавсияларни такрор ва тақрор мавнумиятни туттишади.

Ҳалқ сўғут иккиси қалам соҳиби Саид Аҳмад ва Саида Зуннунова умрлари текис кечмади, уларнинг ораларига ҳижрон кўп рахнолар солди, ҳамиши эмин-эркин яшашга имкон бермади. Ушбу ёдгорликда улар ёнма-ён ўтиришибди. Энди улар мангу бирга ширин сұхбатлар курдилар, ортиқ бир-бирларидан сира айрилмайдилар.

Лекин бугун яратилган барча ташвишларни гўёки ичига ютиб, ҳаётсеварлигини сақлаб қололган эди.

Саид Аҳмад ака ҳазил-мутойибага яоятади ўти эди. Увакти келиб ўзига ҳайкал кўйилиши ҳақида ўйлаганми-йўқми, буни билмайман, лекин гоҳи сұхбатларимизда «Агар менга ҳайкал ўрнатмоқчи бўлсаларинг, ўшсусасини ясаф қўя қолинглар, ўзим ҳар куни унинг устида иккича соат тик туриб бераман», деб мутойиба кипарди. Қарангни, бугун Саид Аҳмад ва Саида опа ҳайкалларни ҳалқимиз басимоли кафтида кўтариб турибди. Ушбу ёдгорлик Ойбек ва Абдулла Қаҳҳор ҳайкалларни сафида турганда, чинникид, чинникид сари ўз ҳайкалнинг тимсолига айланади. Адабиётимиз ва мадданийтимизнинг иккиси забардаст вакили, ўтда кўймаган, сувда чўкмаган матонатли ва жасоратли шоира, асарлари орқали ҳалқимизга хос инсонийлик, сабр-бардош ва меҳр-окибат фазилатларига, аввали, ўз шахсий ҳаётидаги аман килиб, бу туйғуларни юқсанади. Асарлари "Совет вожеликига зид" деб босишидан тўхтатиди. Унинг учун ҳамма йўллар, барча имкон эшиклири таътибларни яратади. Бу тавсияларни таътибларни яратади.

Президентимизни таътибларни яратади. Бу тавсияларни таътибларни яратади.

Мустақилларимизнинг маънавий мадданий тадбирларни яратади.

Бу тавсияларни таътибларни яратади.

БОБУРШУНОСЛАР АНЖУМАНИ

Шу йилнинг 10-11 июн кунлари Тошкентда ўзининг жўшқин, шиддатли кечган ҳаётни ва фоятда самарални ижодий фаолияти билан ҳалқимиз тарихида ёрдин из қолдирган қомусий аллома ва ўзбек мумтоз адабиётининг атоиди намояндаси Заҳириддин Мұхаммад Бобур таваллудининг 530 йиллигига багишланган “Заҳириддин Мұхаммад Бобурнинг жаҳон маданияти тарихида тутган ўрни” мавзусида ҳалқаро конференция бўлиб ўти. Бир қатор хорижий давлатлардан ташриф буюрган олим ва мутахассислар иштирокида ўтган мазкур анжуманда улур.

ватандошимизнинг ҳаёти ва ижодий мероси тадқиқига багишланган ўнлаб маърузалар ўқилди, бобуршуносликада эришилган ютувлар таъкидлани, мазкур соҳа олдида турган долзарб вазифаларга эътибор қаратилди.

Газетамизнинг ўтган сонида таникли ўзбек бобуршунос олими ва тадқиғотиларининг янги иммий изланышлари ёритилган яхшит саҳифа ўзлон қулинган эди. Қўйида эса “Заҳириддин Мұхаммад Бобурнинг жаҳон маданияти тарихида тутган ўрни” мавзусидаги ҳалқаро конференциянинг хорижлик иштирокчилари фикр-мулоҳазаларини ўқисиз.

Саёҳатчи ва саёҳатномалар муаллифи бўлганим боис мен кўпинча маълумот олиш учун “Бобурнома”га мурожаат қиласан. Чунки бу асардан Фарғона водийсининг Фарғона, Андикон, шунингдек, Тошкент, Самарқанд, Кобул каби қадимги шаҳарлар ҳақида аниқ маълумот олиш мумкин. Бу шаҳарлар-

кўрган... Унинг дунё маданияти ҳаснисига қўшган ҳиссасини мўъжазигина Фарғона давлати таҳтидан улкан ва курдатли Хиндишон империяси таҳтигах босиб ўтган шахсий ҳаёт йўйини тасвirlab беруву «Тузуки Бобурий» ёхуд «Бобурнома» деб атalgan хотираномасиз тасаввур қилиб бўлмайди.

ФАРГОНА БЎЙЛАБ САЁҲАТ

дан Ўзбекистонни Афғонистон ва Хиндишон билан борглайдиган йўллар ўти. Бобурнинг она ватани бўлмиш Андикон Фарғона водийсида бўлиб, у тоғи ўш шахри билан юқиндан боғланган. Мен у ердан туриб Андикон гўзалигига мафтуҳ бўлдим. Ўзбекистон, Кирғизистон ва Афғонистон бўйлав кўйилган саёҳатдомовиди Марказий Осиёнинг “Бобурнома”да тилга олинган шаҳарларида бўлдим. Марказий Осиё ерлари ва айниқса, Фарғона водийси гўзалиги Бобурни мафтун этган ва қалами кучини дастлаб шу ерда синаб

Бобур шахсияти Марказий Осиё билан Хиндишонни маънан боғлаг турнуви ришилтири. У шахсан ўзи кўйига қалам олиб ўз ҳаёт ўйлини ўтида баён қилиб берган XV аср ҳукмдоридор. Бу пайтларда ўз ҳукмдорлиги фаoliyatiyin muғassal tasvirlab ёзиб, уни тарихи саҳифаларида муҳрлаб қолдирган ҳукмдорлар камдан-кам топилди. Бундай ишлар одатда сарой шоирларiga топширилади. Ушбу хотираноманинг диккатга сазовор жойи шундаки, унда улуғ ҳукмдорнинг ўз ватанидан жудо бўлиши, мусоифир юртларда ватан соғинчи, ҳукмдор-

нинг њеҳ бир гердаймасдан оддий фуқаро каторида турмуш ташвишлига дуч келиши, унинг ўз мавқенини тиклаш ва уни сақлаб колиши учун интилишлари, бу ўйларни омадсизларлини ва омад кулиб бўқсан онлардаги тантанаси каби ажаб манзаралар мароқ билан тасвirlangand.

Бобурни кўпинча тарихчilar Хиндишон таҳтини кўлга кириши ва янги сулолага асос солиши билан тарихда номи қолган шахс, деб тор фикр юриладилар. Лекин унинг қаламига мансуб бўлган хотираномаси унинг голибона юришлари саҳифаларидан ёркин нур сочиб турди ва дунё маданияти тарихидан муносиб ўрин олган. Унинг муаллиф сифатидаги ҳар соҳадан муқаммал билимга ёса бўлган таржимиҳоли, саёҳа ва саргузаштлаб ёзувчи ва шоир сифатидаги қобилияти уни адабиёт соҳасидаги нозик диди, тугал билимни хикоянисига сифатида кўз олдимизда гавдалтиради.

**Сунита ДВИВЕДИ,
Буок Ишк йўли саёҳатчиси,
тадқиқотчи (Хиндишон)**

МАСНУЬ ШЕЪРЛАР ХУСУСИДА

Заҳириддин Мұхаммад Бобур ўзининг туркийда ёзилган «Вакое (Бобурнома)»си билан ўзбек адабиётни тарихида, иммий тил билан айтганда чигатой адабиётни тарихида Алишер Навоий каби улуғ сиймолар каторида турди. «Вакое» туфайли Бобурнинг прозадаги маҳорати унинг поэзиясидан юкори туршини бобуршунослар алоҳида таъкидлайдилар. «Рисолай аруз» деб номланган назарий асари билан Бобур шеърият санъатининг нағислигини тасвirlab беради,

шеъриятда кўлланиладиган стилистик воситалардан худди прозадаги ва оғзаки нутқдаги каби маҳорат билан фойдаланади. У «Девон»идаги каби «Ашъори маснү» асарida ҳам стилистик воситаларни маҳорат билан ишлатади.

**Билол ЮЖЕЛ,
Жумхурият университети,
профессор (Туркия)**

«БОБУРНОМА» — БЕТАКРОР АСАР

ва жанг усуллари, демографияга оид маъданлар, ҳайвонот ва ўсимликни таҳтирилган саҳифалари, қариндошлик муносабатлари, тил, дин, адабиёт, тибиёт, ҳарбий ҳаракатлар

хасига, әрқак ва аёллар муносабатларига оид, моддий маданият ва унинг техник жиҳатлари, ижтимоий ҳулк маданияти, қариндошлик муносабатлари, тил, дин, адабиёт, тибиёт, ҳарбий ҳаракатлар

лакатларга ҳам тегишилди. Кейнинг йилларда бу асарда кўтарилган масалалар дунё тадқиқотларининг диккат марказидан ўрин олмокда ва бу фаoliyatiyin sifatidagi ҳар соҳадан муқаммал билимга ёса бўлган таржимиҳоли, саёҳа ва саргузаштлаб ёзувчи ва шоир сифатидаги қобилияти уни адабиёт соҳасидаги нозик диди, тугал билимни хикоянисига сифатида кўз олдимизда гавдалтиради.

**Клаус ШОНИГ,
Туркология институти,
профессор (Германия)**

кириши, кимдир бу вазиятда Яраттанинг ҳару газабини кўриб, умидсизликка тушади. Кемага тушганнинг жони бир, деганларидек одамлар бир-бiri билан танишиадилар, ўзлари дуч келган вазиятдан кутилиш чорасини биргаликда ахтарадилар. Иттифоқо, чорасизлик домиди узоқ колиб инсонин киёфасини йўқотмаслик учун бир-бирларига талпидилар. Ўзаро кўмаклашиши, қўнгилга сал бўлса ҳам таскин берадиган сўзларни айтиб, умидин сўндирилмаслик учун даршидан бершидан, меш улашишдан шод бўлган ҳикоя персонажлари ниҳоят ўйларига очилганини кўриб, дарҳол автомобилларiga ўтирганча, физиллаб ҳай-

дабир зумда кўздан фойиб бўлишиди.

Мушкул вазиятга тушганда одамларни ўзаро маҳкам боялган ҳамдадрлик, меҳр ришталари шу ондайде узилади,

хамма ўз йўлига рабона бўлади.

Бу воказаларга муайян рамзлар, ишоралар воситасида умуминсоний муммо туси берилмаганди “Жанубий ўшосе” оддий ҳикоялардан бирни бўлиб колаверади. Кортасарнинг маҳорати шундаки, у мазкур асари замирига глобал муаммони сингдира билган. Чунончи, ҳикояда тасвirlangandган автомобиллар тирбанд катта йўйин Курра заминига кўйелаш мумкин. Бунда одамлар ягона мақсадда: тирик қолиш (ҳаёт) учун бирлашган. Бу тўғри танланган

Ҳазрат Мир Алишер Навоийдек мутафаккир, даҳо санъаткорнинг ижодий меросидан том маънида баҳраманд бўлиши ўқувчидан теран бадий тафаккури талаб этади. Бу борада бутуниги кун ўқувчиси дуч келадиган илк тусиқ тил тафовутиди. Зоро, чинакам шонронда истеъодд ва даҳоликни ўзида мужассам этган санъат асари бир бор мутолаа қылганда ўқувчига барча маъниоларини намоён этавермайди. Ҳазрат Навоий газаллари ҳам мана шундай мумтозлиларига кўра кўплаб тадқиқлар учун асос бўлиб келмоқда.

Илк шаклланни босқичида газал, асосан, мавзу мавзу талкини унум хизмат килган бўлса-да, вакт ўтиши билан мавзу доираси кенгая борган. Сўз санъати тасаввuf фояляридан озиқ ола бошлаган, илгарилари ҳам бадий ижодда фаол кўйилган бир қанча истилоҳлар ирофони фоялар ифодаси учун рамз ва тисомоз вазифаларини ўтайди бошлаган. Лирик меросининг саломоқи кисмими газал жаҳридаги шеърлар ташкил этган Алишер Навоий шеърларини таҳлил килганда ҳам мана шу жиҳатларни хисобга олмоқ лозим.

“Фавойид ул-қибар” девонидаги 121-ғазал ҳам зоҳирий маъниосига кўра ишқий мавзууда ёзилгандек тассурот қолдирди. Аслида эса, бу ирофони фоялардан баҳо юритувчи орифона руҳдаги газаллар. Мумтоз шеърият тасаввuf фоялари билан ўйнуглаша бошлагач, унинг етаки маъзуси хисобланган ишқий сағининг ҳам маъно-мундарижаси ўзгариб, моҳиятни англаш воситасида маърифатга толиблик каби маъниоларни ўзида мавзаган истилоҳ дараҳасига кўтарилид.

Газал матлаъсида ишқ ўтида куиб, ўзлигидан кечган ориф ва унга қарама-кариширавши “хирад” – акл тимсоллари намоён бўлган.

Ишқ аро кўймак ишим, қайда мену қайда хирад,

Баъла ўт ичра кирагар хирад ахлига не ҳад.

Мазкур байт мазмунига кўра, ишик юшқада куйиш болганинг лирик қархамони негадир ўзини акланган устун кўйимдек. Байтнинг иккича мисрасида ишқ ўтида куишига “хирад ахли”нинг ҳади сиғмайди, деган маънино ифодаланган. Хўш, ақлли одам ўзини ўтда куишири мумкини? Ишқ ирофони фоялар ифодаси учун бир рамз. Ишқ олови ва унда куйиш ҳам ҳақиқатта

тутун йўқолгандек, ишқ келиши билан акл ҳам қочади:

Ақл ишқ савдосидан устоз эмас,

Ишқ ақлга улфату ҳамроҳ эмас.

Ишқ оловдир, ақлу ҳуш монанди дуд,

Ишқ келса, ақлу ҳуш кочмасму зуд.

(Жамол Камол таржимаси)

Ишқнинг жон багишлови шабадаси қайси чаманга эсса ундаги ниҳоллар лола юзлик, гул ёнолик касб савдо-сида ақл устоз бўлолмайди. Ақл гўё-ки тутун, ишқ эса олов. Олов ёнгандан

Ишқ жонбахш насиими не чаманга эсси,

Юз ниҳол анда бўлуб лолаузору гулхад.

Ул чаман барги гули шавк ҳадисига варак,

Сумбулиси сисласи ҳуш жунунинга мадад.

Бу синоатларнинг ортида аслида бир зот турбиди.

Лекин ўндағи ижоду сифатларнинг атида бениҳоятди:

Асли бир зот келиб чунки маротибиға ўтуб,

Бениҳоят бўлуб ижоду сифат ичра агад.

Тасаввuf фалсафасидан зот – ўзгарамас асл мояхият, сифат – унинг ўзгариб турувчи ташкил бўлгилари. Орифлик матлаби ҳам зотни ўнинг сифатларни орқали танишидир. Орифларнинг назари ҳар доим, ҳар нарса асл манбанинг сабабиятини кўради. Мавлоно Жалолиддин Румий шундай дейди: «...Оллоҳининг хос куллари ва орифлар на

«БИРДУРУР АСЛИ АДАД...»

толиб инсоннинг бу йўлда ўз нафсоний сифатларидан, ёмон хуқукаларидан ва Ҳақни танишида тўсик бўладиган аклий далиллару баҳсу талошлардан кутилиш маъниоларини ўзида мумкансиз этган.

Иккича байтда мақтаъдаги ҳолат талмех санъати во-ситасида Муса ва Тур тоги воқеаси билан тасвirlangand:

Ишқ ўти Тури тажаллига чу солди партав,

Хаски кул бўлди, бурунрок йўқ эди гайри хирад.

Ҳазрати Мусо ўз қавмнинг талаби билан Тур тогиди Аллоҳга муножот килиб, ўзини намоён этишини суръагида тоғ Аллоҳнинг кичик бир тажаллисига – кўринишига дош берса олмай парчаланиб кетган. Яни инсон моддий дунёда ўшиб турган ҳолатда бешта сезиш аъзоларидан бирни бўлган кўз орқали Аллоҳни кўра олмайди. Бу ўринда факат кўзга ўшиб олган ўзини кўз орқали ташкил ифодаланган. Хўш, ақлли одам ўзини ўтда куишири мумкини? Ишқ ирофони фоялар ифодаси учун бир рамз. Ишқ олови ва унда куйиш ҳам ҳақиқатта

Зуҳд хуфофи оча олмаса кўз, кимга гунах,

Ишқ куршиди

МУНАВВАРА

ОЙГА СИРДОШ БҮЛДИМ, ҚУЁШГА МАФТУН

“Опа, сизни соғинидим!”, дейсан,
Мен биламан, кўзинг жиқса ёш.
“Хўн, соғинсанг нета келмайсан?”
Ўйланаман, бунча бағрим тош.

Кучоғингда ухлайди боланд,
Унисиз йиглайсан, биламан.
Олисману, жонимда ноланг,
Сени қалбим билан кўраман.

Бу беш қунлик дунёни минта
Бўлганларга қилмайман ҳавас.
Билмам, педир қийнайди дилни
Юрагимда олади нафас.

“Едингдами, бир кун сим қоқсан,
Йўлдаман, тез қайтаман,— дедин,—
Боряпман, дадам қабрига,
Сиздан дуо айтаман”— дедин.

Сен бўзладинг, отам бошида,
Мен гам чекдим, болинни кучиб.
Сен боши урдин тупрок, тошига,
Мен йигладим, ёшимни ичиб.

Сен майсанни силяб тиз чўқдинг,
Андух менинг қадим букарди.
Сен кўнглини тўкилди, мен-чи,
Юрагимда соғинич кўкарди...

Узун кўйлак этакларида
Сўқмоқ йўлни супуриб қайтдинг.
Мен-чи, узун эртакларни
Кора кийгани тунарга айтдин.

Сим қоқасан: “Опа, мен қайтдим,
Суҳбатлашаск бўлар бемалол”.
Овозингда жаранг, тетикилк,
Ўтирибман, бесас, бемажол.

Бўлсанги эди, ҳозир ёнимда...

Имкон бергин, бир чимдим умид
То мени билан қолиши учун.
Хаста дилим, саргашта дилим,
Ишқдан алам олиши учун.

Илтифот қил, бўлмасин увол,
Нажот топсан бетин юрагим.
Йўл сўнгига етмай, ёхтимол,
Бўлиб қолар сенга керагим.

Ойга сирдош бўлдим, қўёшга мафтун,
Зуҳалдан Зухрова нома етказдим.
Само руҳкорини қонласа тутун,
Сабо елуғичин унга тушказдим...

Тонгда ҳам, тунда ҳам кўкка интилиб,
Унутти қўйибдан дуне торлигин.
Англадим, бехосдан кеттагач қокалиб,
Оёғим остида нима борлигин...

Кимга рангин кўринар дунё
Ё кимгандир ўттувчи йўлак?
Кимнинг борар йўли зим-зи,
Кимнинг йўлни ёритар фазалак?

Тулкига дашт, бургутга қоя,
Талх уммонда марварид сувун.
Эгам, хақни англашим учун,
Нигоҳимни шабнам билан юв.

Орзулар йўли бу — ниятлар йўли,
Эзгулик, яхшилик мақсадлар йўли.
Ҳар ишда елқадош, улуг элдир бу,
Етгайдир узатса ойга ҳам кўли.
Яратди инсоннинг моҳир қўллари
Ўзбекистон темир йўлларин!

Ватан жон томири, оқдан қонидир,
Урб турган юрак, жисми жонидир.
“Буюк ишак йўли” нинг олмос ришиси,
Миллатини фахри бу, элининг шаънидир.
Яратди инсоннинг моҳир қўллари
Ўзбекистон темир йўлларин!

Ажодлардан қолган, сирли бир баёт,
Элу юрт корига бўлгувчи најот.
Саҳроға из соглан улуг қадамдир,
Ҳатто чўлларда ҳам қайнайди ҳаёт.
Яратди инсоннинг моҳир қўллари
Ўзбекистон темир йўлларин!

Аср мўъжизаси: —Тонгузар — Бойсун,
Кумкўргон ҳам булоқ гурурга тўлиб...
Эл-юрт равиқи учун жон фидо:
Инсоннинг йўли бу, давроннинг йўли.
Яратди инсоннинг моҳир қўллари
Ўзбекистон темир йўлларин!

Ташлаб кетголмайсан изложингиз йўк,
Жонимга ўралган илоҳий ришта.
Киприкларим — соқчи, нигоҳим — тузок,
Ишқининг кулбасини пойлар фаришта.

Бедорнинг тилсими ҳақнинг кўлида,
Балки ўтга отар, балки сойнга.
Яхниси, баҳтимиз сурб йиглайлик,
Иккимиз бош уриб аршининг пойнга.

СИНГЛИМГА
Кечак оқшом сим қоқиб қолдинг,
Овозингдан келарди титрор.
Афус билан дейман: “Опаман,
Хол сўрмадим нега аввалор?».

Сенку, фигон қилмадинг, аммо
Титрорларинг кўчди жонимга.
Ҳасратларинг бўлишармидим,
Бўлсам эди ҳозир ёнингда.

Сирожиддин ТОШМАТОВ

ҚЎЗЛАРИМДАН БОШЛАНДИ БАҲОР

БАҲТ...

Сочларинг қўнгирик, қўнгирик,
Боғланган тақдирку азалим.
Ишқиндан тунларим дардли ох,
Сен эса гўзалсан, гўзалим.

Сочларинг бир майин, бир майин,
Қадрлон қадрингни билмайин —
Ўтарсан дунёдан гўзалим —
Гулдайин, гулдайин, гулдайин.

Сочларинг тилсимот, тилсимот,
Пойнингда тиз чўкбум умброр,
Қандай баҳт яшасам гўзалим —
Кун сайин, ой сайин, йил сайин...

* * *

Ёмғири кечада, ёмғири кўнгил,
Соғинчдан кўксимда соғибон бўлди.
Ўнгимда исмининг ёдламоқ тутал,
Тушларим кўнгингда саргардон бўлди.

Худди олгандайин сўнгти нафасни,
Замин қафасиди, осмон қафаси?
Келтириб ёдимга шул паривашни,
Самовот кўнглимга бир ёбон бўлди.

Бу қандай қисматки, ёмғири дунё,
Умримнинг тилаги шу битта раъно.
Бул дамда ёнимда битта сулув ё,
Тақдирим энг узун биёбон бўлди.

* * *

Бу уйнинг девори, шифтлари тордир,
Бу хона мен учун яралган қафас.
Дунёда кимим бор? Бир судув бордир,
Қай битта хонада жонга ҳамнафас.

У гўзал эшитмас оҳи долимни,
Ёлғизлик дардини қайданан билар.
Хаёлим боғланган қора сочини,
Узун туилар баҳтли ёстиқлар силяр.

Хушрўйим, хуш хулқим, эй хуш забоним,
Жонинг саломатми, қайдасан ҳозир?
Йиллар гулханида ловуллар жоним,
Эски сувратингни бағримга босиб.

Эй сен гўзалиги, ёшлиги бисёр,
Наҳот, оқ тонгларнинг қадрин билмайсан.
Қара, қўзларимдан бошланди баҳор,
Келмайсан, келмайсан, келмайсан...

НАЗМ, НАСР

Оtam — менинг илдизимдир! Ўғлим — жон томирим. Бу нозик силсила наинки саҳт-сумбатларда, кўзу қошларда давом этади. Балки, оталарнинг саволларини ўғиллари ҳам тақрорлади. Аммо ҳамма ўғиллар ҳам саволлари кўп. Сўрганига жавоб бераман, аммо тушунтириб беришга вақтим кам. Ҳаёт бағрида қўёшга талпинган чечакдан улгу олиб ўғлимнинг — келажакнинг саволларига жавоб излайман. Тополмаганларимни “Тонгда ишга, шомда уйга шошган одам баҳтидир”, деган доно ҳикматлардан излайман.

БОБОМ

Наймандан Бошкүдукка тўйга борганларга Абдураззок полвонницида кўноқ беришибди. Ярим тунгача давом этган гурнганинг асосий мавзуси эртанги кўпкарида ким кўпроқ солим олиши ҳақида бўлди. Чавандоз полвонлар ва отлар ҳақида тахмини баҳслар килинди. Ва қишлоқнинг ори учун майдонга тушадиган Шодиёр полвонга омад тилаши.

Гурунг қизигандан қизиди. Гап гапга уланиб, одамларнинг кўнглида пинҳон юрган савол ҳам ўртага чиқди. Бошқалардан кўра саводли саналган Кенжа амакидан кимдир сўради:

— Кенжа, мана, сен — биргадсан, биласан. Айт-чи, шу коммунизм, коммунизм дейди, қаҷон бўлади ўзи бу?

Хусан КАРВОНЛИ

ЎҒЛИМГА МАКТУБ

Кенжа биргад бирон беш-олти лаҳза тин олди-да, шилга осилган чироқка қараба, деди:

— Бу... менимча 80-йилларга бориб бўлса керак...

Бу ўтган асрнинг 60-йилларида бўлган гап. Ўғлим, мен Нишон бобомни кўрмаганман. Аммо отамнинг хикоялари орқали тасаввур киламан. Отамнинг айтишича, Нишон бобом хокисор, содда, иймонли инсон бўлган. Бўш вақтлари дўмбираси кўлидан тушмаган. Унинг дўмбира чертиб айтгандаридан мана бу тўрт қаторгина отам орқали бизга маълум:

Макон тутган сени одамзод бўлди,
Ютарман дегани барин мот бўлди.
Ўтарсан дунё, дунё ўтарсан,
Сенга келиб кимнинг кўнгли шод бўлди?..

Бу термалар ҳам ўша дилдан тилга чиқиб, жавобини ололмаган саволларнинг дўмбира га тушган шаклинида, балки. Қаҷон, қаेъда туғилиши ва ўши инсон ихтиёри или тутилган йўл ва амаллар билан кечади. Ўзбекистон деб аталган Ватанда туғилиб, умр кечирган Нишон бобо ҳаётининг асосий қисмими шўро даврида туткан йашаб ўтди.

Нишон бобонинг этии нафар фарзандидан биттаси ўқиб олий маълумот олган бўлса, қирқдан зиёд невараларидан ўн нафари олий ва ўрта маҳсус таълим олиб, ҳозирги кунда Тошкент, Самарқанд, Ангрен, Жума ва Нурабод шахарларида яшаб, меҳнат қилишмоқда. Яна бир нечаси Тошкент ва Самарқанд шахрида таҳсил олмоқда. Уларнинг мақсадлари аниқ, ҳаётий ва асосли.

Биз — мактабни энди тутагиб келган 200 нафарга яқин ёшлар ўзбекистонимиздистиқиғолияси факултетига ўқишига кирган биринчи курс талабаларини катта залга тўплашди. Факултет декани ёшларни талаба бўлганликлари ҳамда Ватан мустақиллиги билан табриклиди.

Биз — мактабни энди тутагиб келган 200 нафарга яқин ёшлар ўзбекистонимиздистиқиғолияги эршигач, унинг илк олий ўкув юртига ўқишига кирган дастлабки талабалари — мустақиллик нихоллари эканлигимизни ўша пайдада тўла хис кўлмаганмиз. Йиллар ўтгани сари истиқололга шукронали, Ватан севгиси қалбларимизни тўлдириди.

МЕН

Қишлоққа бир борганимизда раҳматли отам айтиб қолганди:

— Бир куни ярим кечаси йиғи овозидан ўғониб кетдим. Укаларинг нариги ўйда футбол кўришаётганди. Қарасам — Элмурод. Биз ётган уйга кириб келиб, ўқаси тўлиб ўйғлашти.

Макон тутган сени одамзод бўлди,
Ютарман дегани барин мот бўлди.
Ўтарсан дунё, дунё ўтарсан,
Сенга келиб кимнинг кўнгли шод бўлди?..

Бу 1996 йилги гап. Ўн ёшли боланинг Ватан шаъни учун тўккан кўз ёшлари эди бу. Мурғак қалбда илдиз отган Ватан севгиси изҳори — сўзсиз, сассиз изҳор эди бу...

1991 йилнинг 1 сентябри. Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институти (хозир педагогика университети) ўзбек филологияси факултетига ўқишига кирган биринчи курс талабаларини катта залга тўплашди. Факултет декани ёшларни талабалари — мустақиллик нихоллари эканлигимизни ўша пайдада тўла хис кўлмаганмиз. Йиллар ўтгани сари истиқололга шукронали, Ватан севгиси қалбларимизни тўлдириди.

ЎТИБОР

Ўтган йили янги ўкув юшида опанг Гулбадан тўрт-беш кун мактабдан ҳорғин холда келди. Уйда ҳам паришон. Ойнинг ҳам хайрон, мен ҳам. Устози билан гаплашмоқчи ҳам бўлдим. Йўк, бир куни в умомига чорбаги, шароғлини ўтга юртнига ўтди. Аянг “Ха, буғун кўёб қаёрандан чиқди?” деса, опанг “Бугун устоз менга доска артирид” депди.

Бизнини давримиз болалари доска артиши ўзига ўғёки ор биларди. Бугун бу оддиг юмуш була учун устоз ўтибороши, шарағлини ўтга юртнига ўтди.

Ўтиборо. Унинг курдатини кара. Шу кундан опанг дарсларини ҳам, бошқа юмушларни ҳам кулиб-кулиб, завқланиб бажара бошлади.

Ўзинг-чи, ўзинг, сен туғилган йили

жаҳон чемпиони бўлиб, ўзбекнинг орини кўтартган Рустам Қосимжонов ва ҳозирги жаҳон чемпиони Вишванатан Ананд ўтасидаги Тошкентда ўтказилган ўйнини телевизорда томоша қилганимиздан сўнг, ҳар к

«БИЗ «ЗАРАФШОН» ДАНИМIZ»

Виолоятларда чоп этилаётган матбуот нашрлари ичиза "Зарафшон" газетаси ўз ўрни ва нуфузига эга. "Takakkur" нашриёти "Зарафшон" газетаси туркумидан "Биз "Зарафшон" данимиз" деб номланган публицистик китобни босмадан чиқарди. Мамлакатимиз мустақилликининг 22 йиллигига бағишланган мазкур китобдан Махмудхўжа Бехбудий, Абдурауф Фитрат, Сайдиризо Ализода каби миллий матбуотимиз жонкуярларидан тортиб, ижоди бевосита "Зарафшон" газетаси билан боғлик бўлган олим ва журналистлар, шунингдек, турли даврда газета саҳифаларида босилган энг яхши макалардан хам намуналар ўрин олган.

Китоб Ўзбекистон Журналистлари ижодий ўюшмаси раиси Шерзод Фулемовнинг "Ўз сўзига эга нашр" сарлавҳали сўзбошиси билан очилади. Унда муаллиф Махмудхўжа Бехбудий ва Сайдиризо Ализоданинг ушбу нашрига асос солисидаги хизматларини этироф этган холда "Зарафшон" истиқлол йилларида хам шаклан, хам мазмунан ўзгарганини таъкидлайди: "Мустақиллик ишларида таҳририят ходимларидан иккичиши ўзбекистонда хизмат кўрсат-

Доимий ҳамроҳ

ган журналист" фахрий унвони, бир киши "Мехнат шуҳрати" ордени ва иккича нафар ходим "Шуҳрат" медалига сазовор бўлди. Бундан ташкари уч киши йилнинг энг фаол журналисти, бир киши "Олтин қалам" танлови галиби ва совриндори бўлиши. Таҳририят "Наврӯз — бокий байрам" республика танлови галиби ҳамдир".

Бу этирофларга шуни ҳам кўшимча қилиш керакки, "Зарафшон" газетаси "Олтин қалам" танловининг матбуот йўналиши бўйича 2013 йилги танлови ҳам бўлди. Таҳририят хузурида бир неча йилдан бўён фаолият юритиб келаётган "Махор мактаби"да эса жуда кўйлаб ёш қаламкашлар журналистика соҳасидаги илк сабоқларни олмоқдадар. Бу газета саҳифаларида эълон қилинганинг мақалаларидан тасъирчанилиги ва самарадорлигини оширишда ҳам кўл келаётir.

"Биз "Зарафшон" данимиз" китоби масъул мухаррири — Фармон Тошев.

«БОБОЛАРИМ ЮРТИ»

Дилидаги шодлигини Ватанинг озод ва ободлиги, бахту саодатининг мазмунини шу кутлуг заминдаги фаронон ҳеът туфайли, деб билган ва шундай ишонч-эътиқод билан қалам тебраттан ижодкор асарларида самимият, шеърий мисраларида ҳаётсеварлик балкиб турди. Истеъоддли шоир Файрат Мажиднинг "Хикмат" шеъридаги ушбу мисралар шундан далолатидир:

Ким қандай ўиласа, ўйласин, майли,
Ким не деса десин, мен учун бироқ
Дилдаги шодлигим Ватан туфайли,
Бахтимнинг мазмуни шул азиз тупроқ!

Шоирнинг Faufur Fулом номидаги нашриёт-матбаа ижодий ўзи томонидан чоп этилган "Боболарим юрти" номли шеърлар тўпламида юқоридаги сингари сурурли туйғуларга багишиланган шеърлардан таълиғина. Шеърятимизнинг навжон авлод бўйи асарлар таълиғини, кимдаги ўзининг шеърий мисраларида ҳаётсеварлик балкиб турди. Истеъоддли шоир Файрат Мажиднинг "Хикмат" шеъридаги ушбу мисралардан таълиғидан чоп этилган.

Китобнинг кейинги фаслларига жамланган шеърлар, тўртликларда севги ва садоқат, кўнгилнинг соҳири кечинмалар, олар сири синоатларини англаша интилишинген бедор қалб тўлғокларининг тасъирчани инфодаларини кузатамиш.

Тўпламдаги "Файрат шоир" сарлавҳали сўзбошида Ўзбекистон Қархонами, Ҳалқ шоирни Абдула Орипов шундай ёзди: "Бугун ёшларимиз сафида Файрат Мажид ҳам яхши ният билан ижод қилаётir. Унинг шеърларида Фикр таровати, ажаб самимият бор. Файрат Мажид назм гулшанида ҳали ўзига хос ўрин олади, деб умид қиласан".

"Боболарим юрти" тўпламига Н.Жўраев мухарририлк қилган.

"ҚҮНГИЛ КЕНГЛИКЛАРИДА"

Шахрисабз маданият саройида ёзувчи, санъатшунос Нодир Норматовнинг "Қўнгил кенгликларида" хамда фоторассом Султонбой Дехоновнинг "Дўст билан обод ўйнинг" номли кўргазмалари намойиш этилди. "Обод турмуш йили"га бағишиланган ушбу кўргазмадан ижодкорларнинг юздан ортиқ фото асарлари ўрин олган. Улардан ҳалқимиз урф-одатлари,

замондошларимиз орзу-ўйлари, юртимизда истиқомат қиливчи турли миллат вакиллари орасидаги тувлувик, ҳамжиҳатлик лавҳалари ўлган.

— Ушбу кўргазмада намойиш этилган асарлар орасида, айниска, портрет ва манзара жанридаги ишлар эътирофа лойик, — дейди ёзувчи Мухаммад Очил. — Зоро, уларда ҳалқимизга хос бўнгандорлик, бағрикенглик, меҳр-муруват фоялари тарғиб этилган. Ҳусусан, Нодир Норматовнинг юртимиз манзараларига бағишиланган ишлари, санъат аҳли акс этган портретлари фалсафий маъноя йўғрилган билан эътиборлидир. Фоторассом Султонбой Дехонов ишларида эса миллий қадрияларимиз маҳорат билан ифода этилганини кўриш мумкин.

Мафтұна НОДИРОВА,
талаба

Бахши-шоир, оқин ва ҳалфаларнинг анъана-вий республика кўрик-тандови мамлакатимизда ҳалқ ижрочилиги йўналишида ўтказиладиган йирик ижодий беллашувлардан биридир. Бу йил Ҳива шаҳридаги Иchan Қалъа музей-кўрикхонасида бўлбіл ўтган ушбу тадбирни чет эллик меҳмонлар ҳам қизиқиши билан томоша қилишиб.

Кўрик-тандов ҳалқ ижодиётининг бугунги ҳолати, иотук ва камчиликларини баҳолаш имконини берди. Ҳусусан, устоз бахши, жиор, ҳалфалар

қаторида иқтидорли ёшларнинг ҳам ётишиб келाटтанини намойиш этиди. Аксарият иштирокчилар дастурдаги термалар Ватан мавзудида бўлгани, анъанавий достонлар ижро этилиши, "Алномиш", "Гўрўғли" сингари мумтоз эспосларимизга ургу берилгани баҳшилар анъаналари измин давом эттаётганини кўрсатди.

Ҳакамлар ҳайъати ҳулосасига кўра, баҳшилик санъати йўналишида биринчи ўринга Шодмон Ҳўкамбердине (Сурхондарё), Ферузбек Норматов (Хоразм) лойик топилган бўлса, ҳалфалик йўналишида хоразмли ижодкорлар Зумрад Мадрайимова хамда Дилбаржон Бектурдиеva галиб бўлди. Тадбир сўнгидаги фолклоршунос олимлар, соҳа мутахassisлари, баҳши-шоирлар, ҳалфалар, оқинлар ва жировлар иштирокида "Бахшилик санъати ва давр" мавзууда давра суҳбати ўтказилди. Унда баҳшилик анъаналари давом эттаётган худудлардаги санъат йўналишига ижтисослашган ўкув масканларда маҳсус баҳши, ҳалфаларни тайёрловчи синфларни ташкил этиши масаласи, бу ишга устоз баҳши-шоирлар, олимларни жалб этиб, дарслик ва кўлланмалар яратиш зарурлиги таъкидланди.

Насридин БОТИРОВ

МУАССИСЛАР: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТ ВА СПОРТ ИШЛАРИ ВАЗИРИЛари, ЎЗБЕКИСТОН ЬІЗУЧИЛАР ЮШЕМАСИ

ХОМИЙ: "МАДАНИЮ ТАҶКАТУВЧИ" АКЦИИДОРЛИК КОМПАНИЯСИ

O`zbekiston adabiyoti va san'ati

Манзилимиз: Тонкент — 100083, Матбуотчилик кўчаси, 32
Қабулхона — 233-52-91
Котибият — 233-49-93

Танқид ва адабётшунослик бўлими: 233-58-86
Ижтимоний ҳаёт бўлими: 233-57-42

Электрон манзилимиз:
uzas@msc.uz

Санъат бўлими: 233-56-90
Назм ва наср бўлими: 233-58-60

МАЪНАВИЯТ**"БУЮКЛАР ҲАЛҚАСИ"**

"Noshirlik yog'dusi" нашриёти Сайфиддин Сайфуллохнинг олтин силсила туркумидан "Буюклар ҳалқаси" китобини нашрдан чиқарди. Китобдаги "Мунаввар зотлар" сарлавҳали сўзбошида муаллиф "Мустақиллик шарофати билан ҳалқимизнинг буюк фарзандлари, улуғ алломалари, азизу авилиётлариномлари тикиланни ва қабрлари ва ётилди. Бир сўз бўлан айтганди, отабобаларимиз кўз ёш тўкиб, дуо қилиб кутган замон бугунги авлодларга насиб эти", деб ёзди. Китобда Ҳоҳа Абдулхолик

Фиждувоний, Сайид Амир Кулол, Бахоудин Накшбанд, Ҳожа Ахрор Валий каби ўн бир нафар алломаларининг ҳаёти, бошқаларга ибрат бўларли камтарлиги, чин инсоний фазилатлари манбалар асосида кенг ёритилган.

Муаллиф айни ўзига Сайфиддин Сайфуллохнинг олтин силсила туркумидан "Буюклар ҳалқаси" китобини нашрдан чиқарди. Китобдаги "Мунаввар зотлар" сарлавҳали сўзбошида муаллиф "Мустақиллик шарофати билан ҳалқимизнинг буюк фарзандлари, улуғ алломалари, азизу авилиётлариномлари тикиланни ва қабрлари ва ётилди. Бир сўз бўлан айтганди, отабобаларимиз кўз ёш тўкиб, дуо қилиб кутган замон бугунги авлодларга насиб эти", деб ёзди. Китобда Ҳоҳа Абдулхолик

Фиждувоний, Сайид Амир Кулол, Бахоудин Накшбанд, Ҳожа Ахрор Валий каби ўн бир нафар алломаларининг ҳаёти, бошқаларга ибрат бўларли камтарлиги, чин инсоний фазилатлари манбалар асосида кенг ёритилган.

Муаллиф айни ўзига Сайфиддин Сайфуллохнинг олтин силсила туркумидан "Буюклар ҳалқаси" китобини нашрдан чиқарди. Китобдаги "Мунаввар зотлар" сарлавҳали сўзбошида муаллиф "Мустақиллик шарофати билан ҳалқимизнинг буюк фарзандлари, улуғ алломалари, азизу авилиётлариномлари тикиланни ва қабрлари ва ётилди. Бир сўз бўлан айтганди, отабобаларимиз кўз ёш тўкиб, дуо қилиб кутган замон бугунги авлодларга насиб эти", деб ёзди. Китобда Ҳоҳа Абдулхолик

Фиждувоний, Сайид Амир Кулол, Бахоудин Накшбанд, Ҳожа Ахрор Валий каби ўн бир нафар алломаларининг ҳаёти, бошқаларга ибрат бўларли камтарлиги, чин инсоний фазилатлари манбалар асосида кенг ёритилган.

Муаллиф айни ўзига Сайфиддин Сайфуллохнинг олтин силсила туркумидан "Буюклар ҳалқаси" китобини нашрдан чиқарди. Китобдаги "Мунаввар зотлар" сарлавҳали сўзбошида муаллиф "Мустақиллик шарофати билан ҳалқимизнинг буюк фарзандлари, улуғ алломалари, азизу авилиётлариномлари тикиланни ва қабрлари ва ётилди. Бир сўз бўлан айтганди, отабобаларимиз кўз ёш тўкиб, дуо қилиб кутган замон бугунги авлодларга насиб эти", деб ёзди. Китобда Ҳоҳа Абдулхолик

Фиждувоний, Сайид Амир Кулол, Бахоудин Накшбанд, Ҳожа Ахрор Валий каби ўн бир нафар алломаларининг ҳаёти, бошқаларга ибрат бўларли камтарлиги, чин инсоний фазилатлари манбалар асосида кенг ёритилган.

Муаллиф айни ўзига Сайфиддин Сайфуллохнинг олтин силсила туркумидан "Буюклар ҳалқаси" китобини нашрдан чиқарди. Китобдаги "Мунаввар зотлар" сарлавҳали сўзбошида муаллиф "Мустақиллик шарофати билан ҳалқимизнинг буюк фарзандлари, улуғ алломалари, азизу авилиётлариномлари тикиланни ва қабрлари ва ётилди. Бир сўз бўлан айтганди, отабобаларимиз кўз ёш тўкиб, дуо қилиб кутган замон бугунги авлодларга насиб эти", деб ёзди. Китобда Ҳоҳа Абдулхолик

Фиждувоний, Сайид Амир Кулол, Бахоудин Накшбанд, Ҳожа Ахрор Валий каби ўн бир нафар алломаларининг ҳаёти, бошқаларга ибрат бўларли камтарлиги, чин инсоний фазилатлари манбалар асосида кенг ёритилган.

Муаллиф айни ўзига Сайфиддин Сайфуллохнинг олтин силсила туркумидан "Буюклар ҳалқаси" китобини нашрдан чиқарди. Китобдаги "Мунаввар зотлар" сарлавҳали сўзбошида муаллиф "Мустақиллик шарофати билан ҳалқимизнинг буюк фарзандлари, улуғ алломалари, азизу авилиётлариномлари тикиланни ва қабрлари ва ётилди. Бир сўз бўлан айтганди, отабобаларимиз кўз ёш тўкиб, дуо қилиб кутган замон бугунги авлодларга насиб эти", деб ёзди. Китобда Ҳоҳа Абдулхолик

Фиждувоний, Сайид Амир Кулол, Бахоудин Накшбанд, Ҳожа Ахрор Валий каби ўн бир нафар алломаларининг ҳаёти, бошқаларга ибрат бўларли камтарлиги, чин инсоний фазилатлари манбалар асосида кенг ёритилган.

Муаллиф айни ўзига Сайфиддин Сайфуллохнинг олтин силсила туркумидан "Буюклар ҳалқаси" китобини нашрдан чиқарди. Китобдаги "Мунаввар зотлар" сарлавҳали сўзбошида муаллиф "Мустақиллик шарофати билан ҳалқимизнинг буюк фарзандлари, улуғ алломалари, азизу авилиётлариномлари тикиланни ва қабрлари ва ётилди. Бир сўз бўлан айтганди, отабобаларимиз кўз ёш тўкиб, дуо қилиб кутган замон бугунги авлодларга насиб эти", деб ёзди. Китобда Ҳоҳа Абдулхолик

Фиждувоний, Сайид Амир Кулол, Бахоудин Накшбанд